

Önkéntesek a büntető igazságszolgáltatás területén Európában - Justice Involving Volunteers in Europe (JIVE)

5. szám | 2015. Április

mentorprogram, és a szexuális bűnelkövetőket célzó hollandiai kezdeményezés résztvevőinek és önkénteseinek személyes tapasztalatairól is olvashatnak.

Röviden beszámolunk a JIVE projekt alakulásáról

E hírlevél rendszeresen beszámol az „Önkéntesek a büntető igazságszolgáltatás területén Európában” (Justice Involving Volunteers in Europe, JIVE) című projekt megvalósulásáról, továbbá hasznos információkat közöl az Európa szerte e területen tevékenykedő civil szervezetek, hálózatok és önkéntesek részére.

- Folyamatban van a tavaly nyáron végzett kérdőíves felmérésünk eredményeiről szóló jelentés összeállítása. A végleges jelentés közzétételére és terjesztésére várhatóan 2015 júniusában kerülhet sor.
- Javában folyik az önkéntesek toborzását, képzését és támogatását segítő „eszköztár” fejlesztése, melyet 2015 folyamán tervezünk tesztelni a partner országokban.
- Megkezdődött a civil-, állami és magánszektor szervezetei között megvalósuló hatékony együttműködések feltérképezése. Az adatgyűjtést követően fókuszcsoportos felmérést végzünk, ezek alapján jelentés készül.

Tartalom:

Bevezetés

Röviden beszámolunk a JIVE projekt alakulásáról

Portugália: „Köszönöm, hogy megmutattátok, hogyan élhetek boldog életet!”

Olaszország: Emmaus Ház – egy önkéntesek által működtetett szervezet

Egyesült Királyság: A Brighton Women’s Centre mentor programja

Magyarország: Önkéntes program az ELTE Kriminológiai Tanszékén

Hollandia: CoSA – A támogatás és felelősségvállalás körei szexuális bűnelkövetők számára

Bevezetés

A hírlevél aktuális számában egy önkéntesekkel dolgozó olaszországi szervezet és egy magyarországi program példáján keresztül mutatunk be jó gyakorlatokat. Emellett egy volt bűnelkövetőket segítő portugál program, egy Nagy-Britanniában működő, nőknek szóló

PORTUGÁLIA: „Köszönöm, hogy megmutattátok, hogyan élhetek boldog életet!”

“Impulzív döntések, rossz gondolatok és elszalasztott lehetőségek. **Companheiro**, ti nyitottátok fel a szememet, sokat tanultam tőletek. Ez az elhivatottságotoknak és a tudatos építkezésnek köszönhető. Köszönöm, hogy megmutattátok, hogyan élhetek boldog életet!”

(Az O Companheiro egyik bentlakója, 2013.)

Az O Companheiro egy szociális szolidaritási magánintézmény (Instituição Particular de Solidariedade Social, IPSS), melyet P. Dámaso volt börtönlelkész alapított 1987-ben egy csapatnyi önkéntes börtönlátogatóval közösen. A szervezet volt bűnelkövetők és családjuk számára nyújt támogatott lakhatási szolgáltatást.

This project is funded by the Criminal Justice Programme of the European Union

Bizonyítékok azt mutatják, hogy a szabadulás utáni első néhány hónap a legkritikusabb időszak a rehabilitációs folyamatban. Mivel ebben az időszakban magas a visszaesés kockázata, az egyéni szükségleteknek megfelelő beavatkozás alapvető fontosságú.

A szolgáltatás igénybevevői számos nehézséggel küzdenek. Gyakori körükben a családi kapcsolatok megromlása, a munkanélküliség, a társadalmi kirekesztettség, valamint gyakoriak az egészségügyi és lakhatási problémák. A lakhatási támogatáson túl a szervezet az alapvető személyes és szociális készségek elsajátítását segíti, növelve ezáltal a szolgáltatást igénybevevők esélyeit az önálló életvitel kialakítására.

Mindaz kizárólag a társadalmi felelősségvállalás és az állampolgári részvétel erősítése révén lehetséges. Hangsúlyozzák az önkéntesség szerepét, valamint az igazságos és egyenlő büntető igazságszolgáltatás fontosságát. Az önkéntes munka az ismeretterjesztésen és a tapasztalatok megosztásán keresztül hozzájárul a bűnelkövetők reintegrációjával kapcsolatos előítéletek lebontásához és a témával kapcsolatos általános tájékozottság növeléséhez.

José de Almeida Brites, Ügyvezető Igazgató, O Companheiro. További információért látogassák meg a [szervezet honlapját](#).

OLASZORSZÁG: az Emmaus-ház, egy önkéntes szervezet

Az Emmaus-ház egy szardíniai önkéntes szervezet, melyet 1988-ban alapított Domenico

Grillo professzor. 2014-ben társadalmi vállalkozássá alakult, célja olyan emberek segítése, akiknek komoly társadalmi kirekesztésben van részük.

A szervezetnek több csoportja is működik, köztük a Bentlakó Terápiás Közösség, amely szabadlábbon lévő drogfogyasztókat segít; a nők és kisgyerekes anyák központja; a mentális problémákkal küzdő tinédzseres és fiatalok otthona; és az ideiglenesen az országban tartózkodó külföldi állampolgárokat fogadó szolgálat.

A tipikus mindennapi tevékenységek közé tartozik a gyümölcs- és zöldségtermesztés, a kertészkedés, a kisállat-gondozás, és a művészeti kurzusokon való részvétel. A munkába való visszatérés előtt egy szakértőkből álló csapat méri fel az Emmaus-ház lakóinak tudását és képességeit annak érdekében, hogy megfelelő munkalehetőségeket találjanak számukra.

1999 és 2013 között az Emmaus-ház majdnem 1500 embert fogadott. A lakók életkora 15 és 70 év között mozog, 80 %-uk volt korábban börtönben. Erre tekintettel 2000-ben a szervezet az olasz Igazságügyi Minisztériummal is megállapodást kötött.

Az Emmaus-ház két legújabb nagy projektje a RELI és a DODECA. Előbbi a közösségen belül segíti a drogfogyasztók munkába való visszatérését 2010 óta. Utóbbi olyan lakóhelyet igyekszik biztosítani a klienseknek, mely alternatívát jelenthet a börtönhöz képest, s mely így segítheti őket, hogy önálló életet élhessenek saját közösségeiken belül.

EGYESÜLT KIRÁLYSÁG: A Brighton-i Nőközpont mentorprogramja

Az angliai Brighton-i Nőközpont mentorprogramjának központi eleme az önkéntesek munkája és elkötelezettsége. A program nemrég elérte a [Mentoring and](#)

[Befriending Foundation](#) által is elismert színvonalat. Az Alapítvány úgy találta, önkénteseik „jól informáltak, szenvedélyesek és elkötelezettek”, illetve „megfelelő támogatást kapnak, munkájukat értékelik”.

Önkéntes mentoraik gondoskodó, őszinte és biztonságos kapcsolatot alakítanak ki a szolgáltatásukat igénybe vevő nőkkel, hogy erőt adjanak a mentoráltaknak, és változást segítsenek elő életükben. A mentoráltak a támogatás alatt kivirágoznak. Egyikük így fogalmazott: mentorom „lehetőséget látott bennem akkor is, amikor nemcsak önbizalmam nem volt, hanem úgy hittem, mások sem hisznek bennem”.

A mentorprogramban az önkéntesek olyan nőket támogatnak, akik több szempontból is kiszolgáltatottak. A mentor segíti a mentoráltat, hogy felismerje és elérje személyes céljait. Jelenleg minden mentoráltuk az [Inspire projekt](#)ből érkezik, amely az igazságszolgáltatás különböző fázisain áteső nőket segíti a letartóztatástól a bebörtönzésen át a szabadulásig. Az Inspire projektet egy olyan partnerségi megállapodás keretében fejlesztették ki, amely az angliai Brighton és Hove városokban jött létre a nő önkéntességre fókuszálva.

Önkénteseik legalább egy évre elkötelezik magukat, és egy-egy mentorálttal 6 hónapig terjedő időszakban foglalkoznak. Ez idő alatt a mentor és a mentorált a közösségen belül, informális környezetben találkozik, hogy öt különböző témakörben határozzák meg céljaikat: az érzelmi és fizikai jólét fejlesztése, kockázatcsökkentés, foglalkoztatottság, szolgáltatásokhoz való hozzáférés, és jobb pénzügyi helyzet. A mentorkapcsolat fókuszában a mentorált erősítése áll, hogy képes legyen önálló lépéseket tenni e célok elérése felé.

Az egyik résztvevő asszony azt mondta, hogy mentorával való találkozás azt jelentette, „végre elmehettem otthonról. Egyébként mindig otthon ültem, és ha nem találkoztam volna a mentorommal, az egyetlen esemény az alkoholizálás lenne az életemben.”

További információ: [Rebecca Barkaway](#)

MAGYARORSZÁG: Önkéntes program az ELTE Kriminológiai Tanszékén

2003 óta működő programunkban egyetemi hallgatók vállalják, hogy fiatalok és fiatal felnőtt elítélteket segítenek a szabadulásra való felkészülésben, és figyelemmel kísérik őket a szabadulásuk utáni első időszakban.

Az önkéntes program minden tanév elején megtalálható az egyetemen elérhető kurzusok listáján, mely tartalmaz egy rövid leírást, a kurzus alkotóelemeit, illetve, hogy a diákoknak mit kell vállalniuk annak érdekében, hogy sikeres támogatókká váljanak. A joghallgatók mellett az egyetem más karairól is érkehetnek hallgatók. Az önkéntesek többsége korábbi résztvevők ajánlása nyomán jelentkezik a programba.

Az első szemeszter során a diákok elméleti felkészítésben részesülnek, ebben meghívott előadók, így pl. ügyész, bíró, nevelő és pszichológus segíti őket. Csoportos látogatást tesznek a partner intézményekben (Javítóintézet, Bv. Intézetek), megismerkednek azok működésével és életút interjúkat készítenek az önként jelentkező elítéltekkel. Az interjúkra főként szerepjátékok segítségével készülnek fel.

A hallgatók beszámolót készítenek az intézménylátogatásaikról és az interjúkról, melyeket az órák keretében a későbbi feladatra való felkészülés szempontjából elemeznek.

A szemeszter végén egy 3-4 napos bentlakásos képzésre kerül sor. A tréning főbb céljai közé tartozik az önismeret fejlesztése, motiváció tisztázása, az adott feladatokhoz szükséges kompetenciák fejlesztése. Ezek után a hallgatók párokba rendeződnek, és minden pár kap egy fiatal, akit szabadulása napjáig rendszeresen látogat az intézetben. A látogatásokról napló készül. Az önkéntesek tapasztalataikat a

This project is funded by the Criminal Justice Programme of the European Union

kurzusvezetők irányításával, a kétheti rendszerességgel megtartott esetmegbeszélő csoportokban dolgozzák fel.

Az elmúlt 10 évben körülbelül 250-300 diák vett részt ebben a programban.

További információ: [Horváth Sarolta](#).

HOLLANDIA: CoSA - a Támogatás és Felelősségvállalás Körei szexuális bűnelkövetők számára

Harry Nigh, a Támogatás és Felelősségvállalás Köreinek alapító atyja mintegy „véletlenül” hozta létre a mozgalmat, amikor 1994-ben Kanadában az ő helyi közösségébe szabadult egy szexuális bűnelkövető és a közösség tagjai úgy döntöttek, hogy személyre szabott támogatást fognak nyújtani a szabaduló számára.

Mi is az a CoSA, vagyis magyar fordításban a Támogatás és Felelősségvállalás Körei?

A központi tag (szexuális bűnelkövető) és a köré csatlakozó önkéntesek alkotják az úgynevezett belső kört, amely heti rendszerességgel találkozik. A belső körben a tagok helyzete lehetővé teszi, hogy a kialakuló kapcsolatban mindenki egyenrangú legyen.

A központi tagok nagyra értékelik, hogy az önkéntesek szabadidejüket áldozzák rájuk és ezért még fizetést sem kapnak. Nagyon hálásak az önkéntesek őszinteségéért, nyíltságáért és semlegességéért, melyet a beszélgetések során tapasztalnak. A legtöbb esetben a központi tagok rengeteg személyes információt osztanak meg az önkéntesekkel, és úgy érzik, hogy az önkéntesek szintén nyitottak feléjük.

A külső kör szakértőkből áll: többek között pártfogók, rendőrök, kezelőorvosok, szociális munkások alkotják.

A kör koordinátora felelős a program folyamatának szervezéséért a központi tag és az önkéntesek közötti kapcsolat létrehozásától a viselkedési változások nyomon követésén át a kockázatértékelésig. Ugyancsak a koordinátor a felelős az önkéntesek kiválasztásáért, képzéséért és munkájuk felügyeletéért, támogatásáért.

Hogyan is néz ki ez a gyakorlatban? Audrey Alards, egy kör-koordinátor így írja le a saját élményeit a programmal kapcsolatban: „Emlékszem, hogy az egyik központi tag így mutatkozott be mindenkinek: Örülök, hogy találkoztunk, a nevem Charles, pedofil vagyok”.

Charles tudta, hogy pedofilként sosem fogadnák el, ezért megtanulta, hogyan rejtőzködhet el. Az életét azóta félelemben és magányosan élte, mert rettegett attól, hogy a közösség észreveszi majd szexuális preferenciáit. Hogy oldja szorongását és legyen alkalma szexuális vonzalmairól nyíltan beszélni (ami hozzájárul ahhoz, hogy ne legyenek újabb áldozatai) Charles úgy döntött, hogy részt vesz a CoSA projektben.

Az önkéntesek elkezdték Charles-t támogatni abban, hogy olyan életet tudjon kialakítani a maga számára, melyben építeni tud saját ötleteire és értékeire. Charles nagyra tartja az önkéntes csoportot, és értékeli, hogy velük szabadon beszélhet. Sok támogatott tag egyszerűen csak arra vágyik, hogy legyenek körülötte olyan önkéntesek, akik jelen vannak és meghallgatják.

A **Circles4EU** projektben az Egyesült Királyság, Hollandia és Belgium segítette a CoSA módszer bevezetését Európa három országában: Bulgáriában, Lettországon és Spanyolországban.

Franciaország, Írország és Magyarország¹ megfigyelőként vett részt a folyamatban és vizsgálta annak lehetőségét, hogy a módszer hogyan adaptálható saját igazságszolgáltatási rendszerébe.

További információt a projektről a www.circles4.eu weboldalon találhatnak.

Audrey Alards, LLM, Kör-koordinátor, Hollandia

„Az önkéntesek helyzetükből adódóan sokszor személyesebb módon tudnak regálni. Felbecsülhetetlen értékű kapcsolatot jelentenek a közösséggel, ami különösen fontos ha a (volt) elkövetőkkel szembeni előítéletek lebontásáról van szó.”

A JIVE Projektről további információt itt kaphat: robert.price@clinks.org

A projektet anyagilag az Európai Unió Büntető Igazságszolgáltatási Programja támogatja. E hírlevél tartalmáért kizárólag a projektben együttműködő partnerek felelnek, s nem feltétlenül tükrözik az Európai Bizottság véleményét.

¹ A magyarországi megvalósíthatósági tanulmányt és tervet a [Budapesti Szociális Forrásközpont](#) készítette.

This project is funded by the Criminal Justice Programme of the European Union